

FLÖRT ŞİDDETİ: PSİKOPATOLOJİK BİR DEĞERLENDİRME

Gizem AKCAN*

Öz

Şiddet, yaşamın tüm alanlarında görülmekte olan, her yıl birçok kişinin ölümü ile sonuçlanan ve giderek artış gösteren ciddi bir toplum ruh sağlığı problemidir. Dünya üzerinde her yıl şiddet sebebiyle 1,6 milyon insan hayatını kaybetmekte ve birçok kişi de yaralanmaktadır. Şiddet mağdurlarının önemli bir bölümünü kadın ve çocuklar oluşturmakla birlikte her cinsiyetten, eğitim seviyesinden ve sosyo-ekonomik düzeyden bireyin şiddet mağduru olma riski taşıdığı bilinmektedir. Şiddet türlerinden biri olan flört şiddeti, flört ilişkisi içinde partnerlerden birinin diğerine bilinçli şekilde saldırgan tutum sergilemesi olarak tanımlanmakta ve yaralanma, ölme gibi sonuçlarının yanı sıra özgüvende düşme, depresyon, öfke patlamaları, intihar düşünceleri, yeme bozuklukları gibi ciddi psikopatolojik bozukluklara yol açtığı dikkat çekmektedir. Flört şiddeti, kişiler üzerinde bıraktığı ciddi etkileri ve giderek artan görülme oranları ile son zamanlarda önemli toplumsal sorunlar arasında yer almaya başlamıştır. Düzenlenen çalışmalarda, içinde bulunulan yaş grubunun, gelişim döneminin, kadın olmanın, alkol ve madde kullanımının, çocukluk döneminde aile kökenli bir şiddet varlığı ve otoriter ebeveyn tutumları gibi çocukluk çağı travmatik yaşantılarının, depresyon ve anksiyete gibi çeşitli psikopatolojik bozukluklara sahip olmanın flört şiddetinin önemli yordayıcıları olduğu görülmüştür. Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinde meydana gelen flört şiddeti üzerinde etkili olan psikopatolojik unsurların incelenmesidir. Bu bağlamda, ergenlik ve ergenlik sonrası yetişkinliğe geçiş döneminde olan üniversite öğrencilerinde flört şiddetine yönelik risk unsurları tespit edilerek okullarda ve üniversitelerde çalışan psikolojik danışmanlar tarafından ilişkilerde yaşanan ya da yaşanabilecek olan istismar konusunda gençler bilgilendirilerek farkındalık düzeyleri artırılabilir, önleyici ve koruyucu eğitim programları hazırlanabilir. Ayrıca, mağdur bireylere yönelik baş etme becerileri geliştirmeyi temel alan çeşitli etkinliklerin düzenlenmesinin de flört şiddetiyle mücadelede oldukça önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, flört şiddeti, psikopatoloji, çocukluk çağı travmatik yaşantıları.

DATING VIOLENCE: A PSYCHOPATHOLOGICAL ASSESSMENT

Abstract

Violence is a serious and increasing public health problem that is seen in all areas of life, resulting in the death of many people each year. Every year, 1.6 million people die and many people are injured due to violence in the world. Although women and children constitute a significant portion of the victims of violence, it is known that individuals of all genders, education levels and socio-economic levels carry the risk of being victims of violence. Dating violence, which is one of the types of violence, is defined as a deliberate aggressive attitude of one partner to the other in the dating relationship, and it is noteworthy that it causes serious psychopathological disorders such as loss of self-confidence, depression, bursts of anger, suicidal thoughts, eating disorders, as well as consequences such as injury and death. Dating violence has become one of the important social problems with its serious effects on individuals and its increasing incidence. It is known that dating violence causes serious psychopathological disorders such as low self-esteem, depression, anger bursts, suicidal thoughts, eating disorders, as well as consequences such as injury and death. According to the researches in the literature, the age group and developmental period, being a woman, alcohol and substance use, childhood traumatic experiences such as family violence and authoritarian parental attitudes, and various psychopathological disorders such as depression and anxiety are seen as important predictors of dating violence. The aim of this study is to examine the psychopathological factors that are effective on dating violence in university students. In this context, by determining the risk factors in terms of dating violence in university students who are in the transition period from adolescence and post-adolescence to adulthood psychological counselors working in schools and universities can inform young people about the experienced abuse or probability of experiencing violence in the relationships, thus awareness levels of them can be increased, preventive and protective training programs can be prepared. In addition, various activities based on developing coping skills of the victims can be organized.

* Dr. Öğr. Üyesi, Bartın Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, ORCID: 0000-0003-1997-9178

Keywords: Violence, dating violence, psychopathology, childhood traumatic experiences.

1. GİRİŞ

Şiddet, yaşamın tüm alanlarında karşılaşılan, her yıl pek çok kişinin ölümüne yol açan ve yaygınlığı giderek artan oldukça önemli bir toplum ruh sağlığı problemidir (Başar ve Demirci, 2015). Dünya Sağlık Örgütü (WHO, 2002) şiddeti; kasten, tehdit etme veya davranış yoluyla kendine, diğer bireye, bir gruba veya topluluğa yönelik yaralama, öldürme, psikolojik olarak zarar verme, engelleme ya da yoksun bırakma gibi sonuçlara yol açan fiziksel güç kullanımı olarak tanımlanmaktadır. Şiddet sebebiyle dünya üzerinde her yıl 1,6 milyon insanın yaşamını yitirdiği ve birçok kişinin de yaralandığı görülmektedir (WHO, 2002). Şiddete maruz kalanlar Her cinsiyetten, eğitim seviyesinden ve sosyo-ekonomik düzeyden bireyin şiddete maruz kaldığı; ancak özellikle kadınların ve çocukların şiddet mağduru olduğu dikkat çekmektedir. Ayrıca şiddete maruz kalma, başta psikolojik olmak üzere sosyal, ekonomik ve fiziksel açıdan birçok olumsuz sonuca yol açmaktadır (Harcar vd., 2008, s. 51).

Flört kavramı en basit şekilde, iki birey arasında gerçekleşen psikolojik, duygusal ve cinsel çekimi ve bağlılığı kapsayan yakınlık olarak tanımlanmaktadır (Sünetçi vd., 2106). Straus (2004) ise flört ilişkisini, evlilik öncesinde iki bireyin partnerlerden birinin veya her ikisinin de ilişkiyi bitirmek istemesine kadar geçen süreçte sosyal etkinliklere birlikte katılması ve sosyal ilişkileri birlikte sürdürmesi olarak nitelendirmektedir. Flörtün, sosyal yaşamda kurulan ilişkilerden farkı ise, iletişim kurulan bireye karşı ilgi ve duygusal yakınlık hissedilen daha özel bir ilişki olmasıdır. Süresinden veya niteliğinden bağımsız olarak, flört ilişkisinde bireylerin sevmeye ve sevilme ihtiyaçları giderilmekte; dostluk, mutluluk, aşk, kendini açma gibi olumlu duygular hissedilmektedir (Fletcher, Simpson ve Thomas, 2000). Diğer taraftan, sürekliliğine ve niteliğine bağlı olarak da bireylerin huzursuzluk, kaygı, artan bağımlılık da hissedebildikleri görülmektedir (Sünetçi vd., 2106).

Honeycutt ve Cantrill (2001), bireylerin ilişkinin özelliklerine yönelik birbirine benzer beklentileri paylaştıklarını belirtmekte; beklentilerin karşılıklı olarak karşılanmadığı, huzursuzluğun, iyi geçinememenin ve mutsuzluğun hakim olduğu flört ilişkilerinde ise zaman içerisinde iletişim sorunlarının yaşandığını vurgulamaktadır. İletişim kopukluğunun ve birbirini anlayamamanın neticesinde de daha büyük problemlerin yaşanabildiği görülmektedir.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından 2013 yılında yayınlanan raporda, yakın partner şiddetinin resmi ilişkileri (evlilik) ve resmi olmayan ilişkileri (flört ilişkisi, evlilik dışı seksüel birliktelik) kapsadığı vurgulanmıştır. Flört şiddetinin; müdahalesi zor, bireylerin kendi çabalarıyla çözmeye çalıştıkları ve kendi özellikleri içinde yaşadıkları, çoğu zaman tarafların gizlemeyi tercih ettiği bir şiddet türü olduğu gözlemlenmektedir (Aslan vd.,2008). Ayrıca, flört şiddetinin gelecekte aile içi şiddete dönüşebilme riski taşıdığı bilinmektedir. Bu nedenle de, flört dönemindeki şiddetin önlenmesinin aynı zamanda gelecekte meydana gelebilecek birçok şiddet türünün önlenmesi açısından da büyük önem taşıdığı savunulmaktadır (Avşar Baldan ve Akış, 2017).

2. Flört Şiddeti

Literatürde partner istismarı, yakın partner şiddeti, yakın partner istismarı, eş istismarı olarak da adlandırıldığı görülen flört şiddeti; romantik ilişkide bulunan partneri kontrol etmeyi amaçlayan, agresyon içeren, sözel, fiziksel, duygusal ve seksüel istismar davranışlarını içermektedir (Flört Şiddeti Araştırma Merkezi (DVRC), 2002; National Institute of Justice, 2000;

Saltzman, Fanslow, McMahon ve Shelley, 2002; Sezer, 2008). Murray ve Kardatzke (2007) flört şiddetinin, özellikle kadınlarda daha fazla rastlanmakla birlikte tüm sosyo-ekonomik düzeylerde ve kültürlerde ortaya çıkabildiğini belirtmekte ve kısa ve uzun dönem sonuçları incelendiğinde gençlerin sağlığı üzerinde tehdit edici rolü olan bir cinsiyet eşitsizliği sorunu olduğunu vurgulamaktadır.

Dünya Sağlık Örgütü (WHO, 2002) ise flört şiddeti kavramının, bir partnerin diğerini fiziksel (vurma), cinsel (rızasız cinsel ilişki, istenmediği halde dokunma) veya psikolojik (yalnızlaştırma, zarar vermekle tehdit etme, isim takma) olarak baskı altında tutmayı amaçlayan davranışlarının tümünü kapsadığını belirtmektedir. Benzer şekilde Aslan ve diğerleri (2008) de flört şiddetinin, kişilerarası şiddet türlerinden biri olduğunu ve şiddet yolu ile partnerlerden birinin diğeri üzerinde kontrol sağlamayı hedeflediğini savunmaktadır.

3. Flört Şiddetinin Türleri

Flört ilişkisi içinde partnerlerden biri tarafından diğerine yönelik bilinçli şekilde sergilenen saldırgan tutumlar ile karakterize olan flört şiddeti; psikolojik, cinsel ve fiziksel şiddet başlıkları altında incelenmektedir (Anderson ve Danis, 2007; Rubio-Garay, López-González, Carrasco ve Amor, 2017). Fiziksel şiddetin; dövme, yaralama, silah kullanma gibi davranışları kapsadığı görülmektedir (Offenhauer ve Buc-halter, 2011). Fiziksel saldırganlık, en kolay saptanabilen ve en yaygın karşılaşılan flört şiddeti türüdür. Ancak, belirtileri itibari ile sadece fiziksel saldırganlığa odaklanılarak flört ilişkilerinde sıkça karşılaşılan ve işlevsel olarak fiziksel şiddetle benzerlik gösteren diğer saldırgan ve zorlayıcı davranış türlerini de ihmal etmemek gerekmektedir (Lewis ve Fremouw, 2001)

Flört şiddetinin psikolojik/ duygusal boyutu ise, küçümseme, azarlama, tehdit etme, aşağılama gibi davranışları içermektedir (Offenhauer ve Buchalter, 2011). Duygusal istismar, bedensel olarak zarar vermeyi amaçlayan fiziksel şiddetin aksine; partnere karşı korku ve bağımlılık yaratmak amacıyla mağdur bireylerin kişisel bütünlüğünü tehdit edici davranışları kapsamaktadır (Smith ve Donnelly, 2001). Şiddet mağduru kadınlar ile yürütülen bir araştırmada katılımcıların, fiziksel şiddet ile kıyaslandığında psikolojik şiddetten daha fazla zarar gördüklerini ve ilişkide en çok sıkıntıyı psikolojik şiddet nedeniyle yaşadıklarını belirttikleri görülmüştür (Follingstad vd., 1990).

Cinsel şiddet ise, partnerlerden birinin diğerini kendi rızasının dışında cinsel ilişkiye girmeye veya diğer cinsel eylemlere katılmaya zorlaması ya da mecbur bırakması olarak tanımlanmaktadır (Smith ve Donnelly, 2001, Cornelius ve Resseguie, 2007). Duygusal veya fiziksel şiddetin görüldüğü flört ilişkilerinde, güçsel dengeyi etkileyici bir rol oynayan cinsel baskının meydana gelmesi de muhtemeldir (Smith ve Donnelly, 2001). Yürtülen birçok çalışmada, farklı şiddet türlerinin birbiri ile ilişkili olduğu ve sözlü şiddetin genellikle fiziksel şiddetten önce geldiği bulunmuştur (Hyden,1995; Jackson, 1999).

4. Dünya' da ve Türkiye' de Flört Şiddetinin Yaygınlığı

Flört şiddetine en sık 16-24 yaş aralığında rastlandığı ve bu nedenle duygusal ilişkilerin arttığı üniversite yıllarının, flört şiddeti açısından riskli dönemi oluşturduğu dikkat çekmektedir (Murray ve Kardatzke, 2007).

Yapılan çalışmalar, flört şiddetinin ergen ve gençler arasında oldukça yaygın olarak görülen önemli bir psikolojik ve sosyal sorun olduğunu göstermektedir (WHO, 2010). Dünya Sağlık Örgütü'nün (2005) 10 farklı ülkede, 24.000 kadın ile gerçekleştirdiği bir araştırmada, kadın

katılımcıların %13-61'lik kısmı ilişkilerinde şiddete maruz kaldığını; %4-49'u ise ciddi derecede fiziksel şiddete maruz kaldığını belirtmiştir. Literatürde yer alan çalışmalar incelendiğinde, fiziksel şiddetin ele alındığı birçok araştırmaya rastlanmaktadır. 16 farklı ülkenin 31 üniversitesinde gerçekleştirilen, erkek ve kadın bireylerde flört ilişkilerinde fiziksel şiddete maruz kalma yaygınlığının incelendiği bir araştırmada, son 1 yıl içerisinde fiziksel saldırı gördüğünü söyleyen kişilerin en az olduğu üniversitede oran %17 iken en çok olduğu üniversitede %44,7 olarak bulunmuştur (Straus, 2004). ABD'de yapılan bir çalışmada ise, üniversitede öğrenim görmekte olan yaklaşık her beş kız öğrenciden birinin romantik ilişkisinin bitme döneminde flört şiddetine maruz kaldığı, %30'unun ise maruz kaldığı bu şiddeti kimseyle paylaşmadığı tespit edilmiştir (Breiding vd.,2014). 21 ülkeyi ve 16000 üniversite öğrencisini kapsayan başka bir çalışmada ise, fiziksel flört şiddetinin %30 düzeyinde olduğu bildirilmiştir (Chan, Straus, Brownridge, Tiwari ve Leung, 2008).

Flört Şiddeti Araştırma Merkezi (2002) verilerine göre, üniversite öğrencilerinin %32'sinin önceki ilişkisinde, %21'inin ise son ilişkisinde şiddete maruz kaldığı, %12'sinin tamamlanmış tecavüze, %35'ininde tecavüz girişimine maruz kalmaktadır (Dating Violence Research Center,2002). CDC (Centers For Disease Control and Prevention) (2011) verileri, ABD'de her 6 kadından birinin (%16,2) ve her 19 erkekten birinin (%5,5) partneri tarafından takip edildiğini, her 10 kadından birinin yakın ilişkisinde tecavüze, her 4 kadından ve her 7erkekten birinin ise birden fazla sayıda fiziksel şiddete maruz kaldığını göstermektedir. Ayrıca Breiding ve diğerlerinin (2014) çalışması, hem kadınların hem de erkeklerin birçoğunun bu olumsuz yaşantıları 25 yaşından önce deneyimlediğini göstermektedir.

Türkiye'de ise, kız öğrencilerin %46,0'ının, erkek öğrencilerin ise %34,7'sinin yaşamlarında en az bir kez fiziksel flört şiddetine; kız öğrencilerin %85,2'sinin, erkek öğrencilerin ise %75,6'sının psikolojik flört şiddetine maruz kaldığı bulunmuştur (Toplu ve Hatipoğlu-Sümer, 2011). Bunlara ek olarak, bazı kişilerin flört şiddetine daha yatkın olduğu da dikkat çekmektedir. Üniversite öğrencileri ile yapılan bir başka araştırmada ise, katılımcıların % 8-37'sinin fiziksel flört şiddetine, % 2-10'unun cinsel flört şiddetine ve % 43-86'sının psikolojik flört şiddetine maruz kaldığı görülmüştür (Aba, 2008). Bunlara paralel olarak Tarı Selçuk, Avcı ve Mercan'ın (2018) 315 üniversite öğrencisi ile yaptığı çalışmanın sonuçları da, şu anki flört ilişkisinde psikolojik, fiziksel veya cinsel şiddet türlerinden en az birine maruz kalan öğrencilerin oranının %45,8; psikolojik, fiziksel ve cinsel şiddete maruz kalan öğrencilerin oranının ise sırasıyla %39,5, %8,5 ve %3,9 olduğu bulunmuştur.

5. Flört Şiddetine Yönelik Risk Faktörleri

Flört şiddetinin, çok sayıda ergen ve gencin hayatı üzerinde olumsuz etkileri olan önemli bir psikolojik ve sosyal sorun olduğu bilinmektedir (Üstünel, 2020). Kızmaz (2006), flört şiddetinin risk faktörlerini şu şekilde sıralamaktadır:

- Yaş
- Cinsiyet farkları
- Partnerlerden birinin ya da her ikisinin alkol ve madde kullanması
- Toplumsal cinsiyet rolleri ve kadına uygulanan şiddetin benimsenmesi
- Çocukluk döneminde şiddete tanık olma ya da maruz kalma
- Kişilik bozuklukları

- Depresyon
- Düşük gelir
- Düşük akademik başarı.

Ayrıca Lewis ve Fremouw (2001), davranış problemlerinin, azalan sosyal ilişkilerin, problem çözme ve iletişim kurma becerilerinde güçlük çekmenin flört şiddetine yol açan unsurlar arasında yer aldığını belirtmektedir. Düzenlenen birçok çalışmada, düşük özsaygının ise, hem şiddet mağduru olma hem de şiddet uygulama açısından önemli bir risk faktörü olduğu bulunmuştur (Cascardi ve O'Leary, 1992; Lewis ve Fremouw, 2001). Kılınçer ve Tuzgöl Dost (2014) tarafından düzenlenen araştırma ise, benlik saygısının, kaçınma bağlanma boyutunun, cinsiyetin, yaşın ve ilişkinin süresinin romantik ilişkide maruz kalınan istismarı anlamlı derecede yordadıkları bulunmuştur.

5.1.Yaş

Adölesan yaş grubu, flört şiddeti konusunda büyük risk taşımaktadır (Price ve Byers, 1999). Adölesan dönemin, psikolojik olarak kırılmalı bir dönem olduğu bilinmekte ve bu yaş grubunda yer alan bireylerin tecrübesizliklerden kaynaklı şiddetin etkilerinden daha fazla etkilendikleri vurgulanmaktadır (Subaşı ve Akın, 2003). Benzer şekilde Glass ve diğerleri (2003) de, ergen bireylerin hem çocukluktan erişkinliğe bir geçiş halinde olmaları, hem de ikili ilişkilerde daha az deneyim sahibi olmaları sebebiyle flört ilişkisinde şiddet mağduru olma risklerinin daha fazla olduğunu belirtmektedir.

5.2.Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini

Flört şiddetinin nedenleri arasında yer alan en önemli unsurlardan biri de toplumsal cinsiyet rolleridir. Cinsiyetin doğal, biyolojik ve değişmeyen; toplumsal cinsiyetin ise sosyokültürel, değişken ve eril ve dişil niteliklere yönelik bir durum olduğu ifade edilmektedir (Bhasin, 2003). Toplumsal cinsiyetin, biyolojik farklılıklardan ziyade, toplum tarafından kadın ve erkek olarak bireylerin nasıl görüldüğü, nasıl algılandığı, nasıl düşünüldüğü ve nasıl davranmalarının beklendiği ile ilgili bir kavram olduğu düşünülebilir. Toplumsal cinsiyet rolleri üzerinde kültürel unsurların etkili olduğu bilinmektedir. Kadın yaşamına, "kadın olmaya" daha az değer verilen, erkeğin kadından daha üstün görüldüğü toplumlarda; uygulanan şiddetin kadın tarafından kabul edildiği, benimsendiği, "normal" olarak kabul edildiği veya kadınların bu duruma karşı çıkamadığı gözlemlenmektedir (Akın ve Demirel, 2003; İftar, 2016).

Genellikle genç kadınların flört şiddetinden etkilendiği; ancak tüm kültürel seviyelerde, ırk ve etnik gruplarda flört şiddeti ile karşılaşılabilirdiği bilinmektedir (Martins vd., 2014). Yaygın olarak flört şiddetinin erkekler tarafından kadınlara uygulandığı; ancak tam tersi durumların da yaşanabildiği dikkat çekmektedir. Erkek öğrenciler ile yapılan bir çalışmada, ataerkil kültürel normlara sahip olan gençlerin fiziksel ve psikolojik flört şiddeti uygulama olasılığının daha fazla olduğu görülmüştür (Ozaki ve Otis 2017). Ayyıldız ve Taylan (2018) tarafından düzenlenen bir başka çalışmada ise, annenin eğitim düzeyinin düşük olmasının öğrencilerde görülen flört şiddetinin fazla olması ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Araştırmacılar bu durumun nedeninin, bireylerin geleneksel toplumsal cinsiyet rollerine sahip olan annelerini model alarak şiddeti normalleştirmeleri olduğunu düşünmektedir.

5.3. Psikopatolojik Risk Unsurları

Üniversite öğrencilerinde flört şiddeti açısından risk etkenlerinin ve koruyucu unsurların incelendiği bir derlemede, çocukluk döneminde aile kökenli bir şiddet varlığının, öfke, anksiyete,

depresyon gibi olumsuz duygulanımların, madde kötüye kullanımının, cinsel olarak risk almanın ve akademik başarısızlığın risk etkenleri arasında yer aldığı; sosyal desteğe ulaşılabilirlik algısının, anne-baba bağlanmasının ve aileden destek alabilmenin ise koruyucu etkenler olduğu bildirilmiştir (Kaukinen, 2014). Düzenlenen bir başka araştırmada ise, tıbbi hastalık veya psikiyatrik bozukluğa sahip olmanın flört şiddetine uğrama konusunda risk oluşturduğu bulunmuştur (Kütük, Gümüştas ve Almış, 2018).

5.3.1.Çocukluk Çağı Travmaları

Çocukluk çağı travmatik yaşantıları arasında yer alan fiziksel ihmalin ve duygusal istismarın, partner istismarı ile yakından ilişkili olduğu görülmektedir (Konuralp, 2014). İlgisiz (Livingston vd., 2018; Earnest ve Brady, 2016), cezalandırıcı ebeveyn tutumları (Temple vd.,2018) ile karakterize olumsuz çocukluk çağı yaşantıları deneyimleyen genç bireylerde flört şiddetinin görülme olasılığı daha fazladır (Cascardi ve Jouriles 2018; Cohen, Shorey, Menon ve Temple 2018; Davis vd., 2018). Auslander ve diğerleri (2018), olumsuz çocukluk çağı yaşantıları deneyimleyen bireylerin, ergenlik döneminde flört şiddetine maruz kalma ihtimalinin arttığını belirtmektedir. Aynı zamanda, aile içinde şiddete maruz kalmış genç kadınların flört ilişkisinde şiddet uygulama veya şiddete maruz kalma olasılıklarının daha fazla olduğu görülmektedir (Choi ve Temple, 2016). Çocukluk çağlarında cinsel tacize maruz kalan erkek bireyler ise flört ilişkisi içerisinde uygulanan cinsel şiddeti daha fazla desteklemektedirler (Debowska, Boduszek ve Willmott, 2017).

Çocukluk çağında doğrudan şiddete maruz kalmaya ek olarak, aynı zamanda ebeveynler arasındaki şiddete tanık olmanın da bireylerin flört şiddetine maruz kalma ya da şiddet uygulama ihtimalini arttırmaktadır (Callaghan, Alexander, Sixsmith ve Fellin, 2018). Karlsson, Temple, Weston ve Le (2016) tarafından yapılan çalışmada, ebeveynler arasında gerçekleşen şiddet yaşantılarına tanık olan çocukların hem flört şiddeti deneyimleme ihtimalinin arttığı, hem de bu bireyler tarafından flört şiddetinin daha fazla desteklendiği saptanmıştır.

Çocukluk çağı travmatik yaşantıları ile flört şiddeti arasındaki ilişkiyi açıklayan yaklaşımlardan ilki, "sosyal öğrenme teorisi"dir (Bandura, 1986) ve bu yaklaşıma göre, ergenlerin önemli diğerlerinin (ebeveynler, arkadaşlar, rol modeller) davranışlarının olumlu sonuçlarının gözlemlenmesi neticesinde partnerlere karşı uygulanan şiddet davranışı öğrenilir. Şiddet uygulayan bireylerin mağdurlara kıyasla şiddetin daha fazla olumlu sonucunu gözlemlemiş oldukları düşünülmektedir. Karşılıklı bağımlılık teorisi (Thibaut ve Kelley, 1959) ise, ergenlerin davranışlarının yakın çevreden etkilediğini savunmaktadır. Bu teoriye göre, bir ilişkinin nasıl olması gerektiğine yönelik inançlar, davranışlar üzerinde etkili rol oynamaktadır. Daha deneyimsiz olan genç bireylerin inançları da, genel olarak çevrelerinde gözlemledikleri ilişkilerden etkilenmektedir.

Bu bulgulardan yola çıkarak, aile içerisinde şiddete maruz kalan bireylerde çocuklukta öğrenilen bu modelleri yetişkinlikte de sürdürme eğiliminin olduğu anlaşılmaktadır (O'Keefe, 2005). Şiddet davranışlarının bulunduğu ailelerde yetişen bireylerin duygularını düzenlemede ve kontrol etmede sıkıntılar yaşadıkları ve bu nedenle de yaşamın ileriki dönemlerinde daha fazla saldırganlık davranışı gösterme eğilimine sahip oldukları ifade edilmektedir (Cüceloğlu, 1991).

Çocukluk yıllarında evde deneyimlenen şiddet davranışlarının, çocuklar tarafından belirli durumlarda şiddet uygulamanın normalleştirilmesine yol açtığı görülmektedir. Bu doğrultuda, erkeklerin şiddet kullanmayı; kadınların ise buna tahammül etmeyi veya agresif davranışları hoş görmeyi öğrendikleri vurgulanmaktadır (Jewkes, 2002). Çocukluk döneminde fiziksel şiddete

uğrayan üniversite öğrencilerinde flört şiddetine daha fazla rastlandığı tespit edilmiştir (Jackson, Cram ve Seymour 2000; Kemerli, 2003). Aslan ve diğerleri (2008), aile içi şiddete maruz kalmanın çocuklarda görülen davranış problemleri, asosyal davranışlar, saldırgan tutumlar ve yetersiz kişiler arası ilişkiler üzerinde önemli rol oynadığını belirtmektedir. Dahası, bu bireylerde ileriki yaşlarda şiddet içerikli davranışlar sergileme eğiliminin daha fazla olduğu görülmektedir (Rosen ve Bezold, 1996; Aslan vd., 2008).

5.3.2. Alkol ve Madde Kullanım Bozukluğu

Flört şiddeti ile ilişkili olan bir diğer önemli risk faktörü ise, genç bireylerde görülen alkol ve madde kullanımınıdır. Van Ouytsel ve diğerlerinin (2017) çalışması, flört şiddetine maruz kalma oranlarının erken yaşta esrar ve alkol kullanımı ile arttığını göstermektedir. Benzer şekilde, gençler arasında alkol kullanımı arttıkça flört şiddetine maruz kalma ve şiddeti destekleyici davranışlar da artmaktadır (Parker vd.,2016; Mulawa vd.,2018).

Miczek ve diğerleri (1994), alkolün kendini engellemeyi ve karar verme becerisini azalttığını belirtmekte; sosyal ipuçlarını yorumlama yeteneğini bozduğunu savunmaktadırlar. Ancak McDonald'a göre (1994), alkol içme ve sarhoşluk ile şiddet arasındaki bağlantıların sosyal olarak öğrenildiğini ve evrensel olmadığını belirtmektedir. Benzer şekilde Gelles (1974) de, alkolün antisosyal davranışlar için kültürel bir "mola" işlevi görebileceğini ve bu nedenle erkeklerin davranışlarından sorumlu tutulmayacaklarını düşünerek sarhoş olduklarında daha çok şiddet kullandıklarını vurgulamıştır. Bazı ortamlarda erkeklerin kendilerinden sosyal olarak bunun beklendiğini düşünerek eşlerini yenebilmek için önceden tasarlanmış bir şekilde alkol kullandıkları dikkat çekmektedir. Ayrıca, kokain gibi inhibisyonu azaltan uyuşturucuların da yakın partner şiddeti ile alkole benzer ilişkilere sahip olduğu; ancak bu konuda çok az toplum temelli araştırma yapıldığı görülmektedir (Jewkes, 2002).

5.3.3. Depresyon, Anksiyete ve Öfke

Depresyonun, içsel stres, düşük duygu düzenleme becerisi, duyguların farkına varmada zorlanma ve bilişsel dürtüselliliğin fazla olması ile ilişkili olduğu ve depresif bireylerin, partnerleri tarafından önemsenmediklerini düşünerek partnerlerine karşı şiddet uyguladıkları belirtilmektedir (D'Acromont ve Van der Linden, 2007; Siener ve Kerns, 2012). Buna paralel olarak Maiuro, Cahn, Vitaliano, Wagner ve Zegree (1988) de, depresif ve öfkeli bireylerin ilişkilerinde kontrol ve öz-yeterlik eksikliği hissetmeleri, duygu düzenlemede güçlük yaşamaları ve yüksek zorlayıcılıkları nedeniyle ilişkide kontrol kazanmak için partnerlerine şiddet uyguladıklarını belirtmektedirler.

Düzenlenen çalışmalarda, ergenlerde kaygılı bağlanma stiline sahip olmanın da ilişkide şiddet uygulama açısından bir risk faktörü olduğu görülmüştür (Follingstad vd., 2002; Rogers, Bidwell ve Wilson, 2005). Ulloa, Martinez-Arango ve Hokoda (2014), kaygılı bağlanma ile flört şiddeti arasındaki ilişkide depresyonun aracı rol oynadığını belirtmektedirler. Bartholomew ve Allison (2006), kaygılı bağlanma stiline sahip olan bireylerin partnerlerinin gerçek veya algılanan ulaşmazlığını protesto etme yolu olarak saldırganlığı kullandıklarını belirtmektedir. Kaygılı bağlanma stiline sahip bireylerin terk edilmekten aşırı korktukları ve kötümser bakış açısına sahip oldukları ve bu nedenle de şiddeti partnerlerinin onları terk etmesini önlemek için kullandıkları belirtilmektedir. Partnere karşı uygulanan şiddetin, depresyonun yol açtığı içsel stresten kaynaklandığı belirtilmekte (Chase, Treboux ve O'Leary, 2002); agresyonun ve

manipülasyonun ise özsaygıyı geri kazanmak ve ilişkiyi kontrol etmek için kullanıldığı ifade edilmektedir (Maiuro vd., 1988).

Flört şiddeti üzerine yapılan diğer çalışmalarda, flört şiddetine yönelik olumlu tutumların şiddet mağduru olma riskini arttırdığı ve çift şiddetini kabul düzeyi ile çaresizlik ve sevilemezlik inançlarının pozitif yönde ilişkili olduğu tespit edilmiştir (Kepir- Savoly, Ulaş, Demirtaş-Zorbaz, 2014). Flört şiddeti karşısında olumlu olumlu bir tutum sergileyen ve bu durumu normatif bir davranış olarak kabul eden bireylerin psikolojik ve fiziksel şiddete daha fazla maruz kaldıkları ve buna bağlı olarak bu bireylerde depresyon ve anksiyete belirtilerinin arttığı görülmektedir (Cinal, 2018; Temple, 2016). Depresyondaki bireylerin kendilerini sevmeye layık görmediklerinden şiddet hak ettiklerini düşünmeleri ve uğradıkları şiddet karşısında kabul etmekten başka çarelerinin olmadığına inanmaları nedeniyle şiddete yönelik olumlu tutum sergiledikleri düşünülebilir. Aynı zamanda, maruz kalınan şiddet neticesinde bireylerin benlik saygısının düştüğü ve bu nedenle depresif belirtiler gösterdikleri söylenebilir. Bu doğrultuda, depresyonun şiddet mağduriyetinin hem nedeni hem de sonucu olduğu görülmektedir.

6. Flört Şiddetinin Etkileri

Flört şiddeti, partnerler arasında yaşanan, genelde dışardan bir müdahaleye açık olmayan bir şiddet türüdür ve bu nedenle de şiddetin etkileri tam anlamıyla saptanamamaktadır. Flört ilişkisinde genellikle taraflardan birinin diğerini kontrol etme isteği neticesinde şiddete başvurduğu görülmektedir. Uygulanan şiddet sonucunda da yaralanmalar, kazalar ve hatta ölümler gerçekleşebilmektedir (İbiloğlu, 2012). Ayrıca, flört şiddetinin şiddete maruz kalan birey üzerindeki olumsuz etkilemekle beraber hem ilişki hem de toplum açısından da olumsuz sonuçlara yol açtığı aşikardır. Bu nedenle şiddet kavramının, bir sağlık problemi olmasının yanı sıra, aynı zamanda sağlık için de bir risk faktörü olduğu savunulmaktadır (Subaşı ve Akın, 2003).

İlişkilerde yaşanan flört şiddetinin, partnerler arasında kısa vadede fiziksel izlere yol açmakla birlikte, uzun vadede de, bireylerin öz güvenleri ve benlik değerleri üzerinde yıkıcı etkilerinin olduğu görülmektedir (Aslan vd., 2008). Flört şiddeti mağduru ergen bireylerin, yaralanmalar, madde bağımlılığı, depresyon, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar ve düşük akademik başarı gibi olumsuz fiziksel, psikolojik ve sosyal sorunlar yaşama olasılığının yakın ilişkilerinde çatışma ve istismar yaşamayan bireylere oranla daha fazla olduğu göz önüne alındığında flört şiddetinin bir halk sağlığı sorunu olduğu düşünülmektedir (CDC, 2012). Aynı zamanda, şiddete maruz kalan bireylerde uzuvlarda kırılma, çatlak ve morarma gibi fiziksel yaralanmalara; depresyon gibi psikolojik sorunlara sıklıkla rastlanmaktadır (İftar, 2016).

Flört ilişkisinde yaşanan cinsel şiddetin sonucunda ise, istenmeyen hamilelikler, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, cinsel işlev bozuklukları, yeme ve uykuda değişim, madde kullanımı, travma sonrası stres bozukluğu, depresyon, intiharla ilgili düşünce ve davranışlar içeren ciddi sağlık problemleri meydana gelmektedir (Ames, Glenn ve Simons, 2014). Bonomi ve diğerleri (2013) tarafından yapılan araştırmada, cinsel/fiziksel flört şiddetine maruz kalan kadınların, şiddete maruz kalmayan bireylerle kıyasla, sigara içme, yeme bozuklukları, kusma, bulantı, aktivitelere yönelik ilginin kaybı, depresif belirtiler, sık vajinal/anal/oral ilişki bakımından yüksek risk grubunda yer aldıkları bulunmuştur. Fiziksel flört şiddeti mağduru erkeklerin ise, şiddete uğramamış olanlara oranla, yeme bozuklukları ve sigara içme bakımından daha yüksek risk altında oldukları gözlemlenmiştir (Bonomi vd., 2013). Mason ve diğerleri (2014) ise, fiziksel şiddete uğramış genç bireylerin yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları şiddet neticesinde ortaya

çıkan sorunlarla baş edebilme yöntemi olarak madde kullanımına daha fazla başvurduklarını tespit etmiştir.

Ayrıca şiddete maruz kalan bireylerde, kendine yönelik utanç, güvensizlik, bedenini reddetme ve korku duyguları sıkça görülmektedir. (Subaşı ve Akın, 2003). Kadınlarda cinsel istismar, erkeklerde ise fiziksel istismar yaşantısının öz saygıda azalma ile ilişkili olduğu görülmektedir (Burke, Stets ve Pirog-Good, 1988). Dahası Cascardi ve O'leary (1992), flört ilişkisindeki fiziksel istismar eylemlerinin sıklığı arttıkça kadınlarda görülen depresif belirtilerde artış, öz saygıda ise düşüş görüldüğünü belirtmektedir.

7.Sonuç

Flört şiddetinin kişiler üzerinde bıraktığı ciddi etkileri ve giderek artan görülme oranları ile son zamanlarda önemli toplumsal sorunlar arasında yer almaya başladığı dikkat çekmektedir. Flört şiddetinin, yaralanma, ölme gibi sonuçlarının yanı sıra özgüvende düşme, depresyon, öfke patlamaları, intihar düşünceleri, yeme bozuklukları gibi ciddi psikopatolojik bozukluklara yol açtığı bilinmektedir. Düzenlenen çalışmalarda, içinde bulunulan yaş grubunun, gelişim döneminin, kadın olmanın, alkol ve madde kullanımının, çocukluk döneminde aile kökenli bir şiddet varlığı ve otoriter ebevyen tutumları gibi çocukluk çağı travmatik yaşantılarının, depresyon ve anksiyete gibi çeşitli psikopatolojik bozukluklara sahip olmanın flört şiddetinin önemli yordayıcıları olduğu görülmektedir. Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinde meydana gelen flört şiddeti üzerinde etkili olan psikopatolojik unsurların incelenmesidir.

Flört şiddetinin oldukça yaygın olduğu bilinmekte ve genç bireylerin algıladıkları şiddet ve kabul düzeylerinde farklılıklar olduğu dikkat çekmektedir (Kepir-Savoly vd., 2014). Literatürde yer alan çalışmalar incelendiğinde, ülkemizde gerçekleştirilen flört şiddetine yönelik bir koruma programına rastlanılamamıştır. Koruma programlarının iki alt boyuttan oluştuğu bilinmekte (Set, 2020) ve genellikle tüm popülasyonu ya da daha sonra şiddete maruz kalma ihtimali olan bireyleri hedef alan birincil koruma yöntemlerinin temel amacının, tespit edilen risk faktörlerine yönelik farkındalığı arttırmak olduğu görülmektedir (Foshee vd., 1996)

Bu bağlamda, ergenlik ve ergenlik sonrası yetişkinliğe geçiş döneminde olan üniversite öğrencilerinde flört şiddeti açısından risk unsurları tespit edilerek okullarda ve üniversitelerde çalışan psikolojik danışmanlar tarafından ilişkilerde yaşanan ya da yaşanabilecek olan istismar konusunda gençler bilgilendirilerek farkındalık düzeyleri arttırılabilir, önleyici ve koruyucu eğitim programları hazırlanabilir. Ayrıca, mağdur bireylere yönelik baş etme becerileri geliştirmeyi temel alan çeşitli etkinlikler düzenlenebilir. Okullarda öğrencilere yönelik sağlıklı romantik ilişkiler ile ilgili derslerin olmasının da flört şiddetini kabul edici tutumların önlenmesi açısından yararlı olacağı düşünülmektedir.

Ülkemiz, ataerkil bir toplum düzeni hakimdir ve benimsenen toplumsal cinsiyet rolleri nedeni ile günümüzde hala bazı şiddet davranışlarının (kıskançlık veya kısıtlamalar) sevgi göstergesi olarak kabul edildiği, şiddet olarak değerlendirilmediği görülmektedir. Şiddetin kabul edilebilir bir durum olarak değerlendirilmesinin ve şiddete karşı olumsuz tutum gösterilememesinin de, şiddetin normalleştirilmesine ve bireylerde şiddet mağduriyetine yönelik farkındalığın gelişmemesine yol açtığı düşünülmektedir.

Toplumsal cinsiyet eşitliğini temel alan sağlıklı ilişki kurmanın, nelerin flört şiddeti kapsamında değerlendirilebileceğinin ve gençlerin kendilerini nasıl koruyacaklarının erken yaşlarda öğretilmesinin bireylerde flört şiddetine yönelik farkındalık oluşturma ve şiddeti önleme

açısından oldukça önemli olduğu söylenebilir. Zorunlu ders olarak özellikle lise ve üniversite eğitim müfredatına “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği”, “Yakın İlişkilerde Şiddet” benzeri derslerin bu açıdan yararlı olabileceği düşünülebilir. Ayrıca, sadece kadınların ve ergenlerin flört şiddetine maruz kalmadığı unutulmamalıdır. Ancak Türk, Hamzaoğlu ve Yaya (2020) tarafından yapılan çalışmada da, yetişkin bireyleri, erkek mağdurları, homoseksüel veya biseksüel bireyleri ele alan çalışmaların oldukça az olduğu görülmüştür. Üstünel (2020) ise üniversite ortamında flört ilişkilerini ele alan çalışmalara devam edilmesinin, eşitlik ve şiddetsizlik düşüncesinin kavranmasına yönelik iletişim kampanyalarının yürütülmesinin, ideal ve romantik aşk söylemlerinin sorgulanmasının, bu söylemlerin toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve şiddetle ilişkisinin incelenmesinin, aşkın eşitlik ve güvenlikle ilişkilendirilerek yeniden tanımlanmasının, flört şiddetinin farklı türlerine yönelik farkındalığın arttırılmasına ve şiddeti normalleştiren tutumların hedef alınmasının, psikolojik şiddetin vurgulanarak bu konuda bilgilendirici müdahalelerin yürütülmesinin, gençlerin çatışma çözme gibi sosyal ve ilişkisel becerilerinin geliştirilmesinin, kadınların ve erkeklerin birlikte çalışmalarını sağlayacak programların geliştirilmesinin, genç kadın ve erkeklerin karşılıklı olarak işlevsel ve etkili iletişim kurabileceği sosyalleşme ortamlarının hazırlanmasının flört şiddeti ile mücadelede etkili olabileceğini savunmaktadır.

KAYNAKÇA

- Aba, Y.A. Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği'nin “The Revised Conflict Tactics (CTS2)” Üniversite Öğrencilerinde Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları. Antalya: Akdeniz Üniversitesi, Uzmanlık tezi, 2008, s. 47.
- Akın, A. ve Demirel, S. “Toplumsal Cinsiyet Kavramı ve Sağlığa Etkileri”. Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi Halk Sağlığı Özel Eki, 25.4,2003, s. 73-83.
- Ames, T., Glenn, L. ve Simons, L. “Dating Violence: Promoting Awareness and Mitigating Risk Through Nursing Innovations”. Journal of the American Association of Nurse Practitioners, 26, 2014, s. 143-147.
- Anderson, K. M. ve Danis, F. S. “Collegiate Sororities and Dating Violence: An Exploratory Study of Informal and Formal Helping Strategies”. Violence Against Women, 13.1, 2007, s. 87-100.
- Aslan, D., Vefikuluçay, D., Zeyneloğlu, S., Erdost, T. ve Temel, F. “Ankara'da İki Hemşirelik Yüksekokulunun Birinci ve Dördüncü Sınıflarından Okuyan Öğrencilerinin Flört Şiddetine Maruz Kalma, Flört İlişkilerinde Şiddet Uygulama Durumlarının ve Bu Konudaki Görüşlerinin Saptanması Araştırması”. Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma Merkezi. Ankara, 2008.
- Auslander, W., Tlapek, S.M., Threlfall, J., Edmond, T., Dunn, J. “Mental Health Pathways Linking Childhood Maltreatment to Interpersonal Revictimization During Adolescence for Girls in the Child Welfare System”. Journal of Interpersonal Violence, 33.7, 2018, s. 1169-91
- Avşar, Baldan, G. A.ve Akış, N. “Flört Şiddeti”. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 43.1, 2017, s. 41-44.
- Ayyıldız, A. B. T. Ve Hüseyin, H. “Üniversite Öğrencilerinde Flört Şiddeti Tutumları: Sakarya Üniversitesi Örneği”. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 6.86, 2018, s. 413-427.

- Bandura, A. *The Social Formations of Thought and Action: A Social Cognitive Theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 1986.
- Bartholomew, K. ve Allison, C. J. An Attachment Perspective on Abusive Dynamics in Intimate Relationships. *Dynamics of Romantic Love: Attachment, Caregiving, And Sex*, 2006, s. 102-127.
- Başar, F. ve Demirci, N. "Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği ve Şiddet". *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 2.1, 2015, s. 41-52.
- Besni, İ. "Üniversite Öğrencilerinin Aile İçi Şiddete Yönelik Tutumlarının Cinsiyet, Politik Görüş ve Şiddete Maruz Kalma Açısından İncelenmesi". Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat, Türkiye, 2011.
- Bhasin, K. *Toplumsal Cinsiyet-Bize Yüklenen Roller*, çev. Kader Ay. İstanbul: Kadav Yayınları, 2003.
- Black, B.M., Chido, L.M., Preble, K.M., Weisz, A.N., Yoon, J.S., Delaney-Black, V. ve diğer. "Violence Exposure and Teen Dating Violence among African American Youth". *Journal of Interpersonal Violence*, 30.12, 2015, s. 2174-95
- Bonomi, A. E., Anderson, M. L., Nemeth, J., Rivara, F. P. ve Buettner, C. "History of Dating Violence and the Association with Late Adolescent Health". *BMC Public Health*, 13.1,2013.
- Breiding, M. J. (2014). "Prevalence and Characteristics of Sexual Violence, Stalking, and Intimate Partner Violence Victimization—National Intimate Partner and Sexual Violence Survey, United States, 2011". *Morbidity and Mortality Weekly Report. Surveillance Summaries* (Washington, DC: 2002), 63.8., 2014, s. 1.
- Burke, P. J., Stets, J. E. ve Pirog-Good, M. A. Gender Identity, Self-Esteem, and Physical Abuse in Dating Relationships. *Social Psychology Quarterly*, 51. 3, 1988, s. 272-285.
- Callaghan, J.E., Alexander, J.H., Sixsmith, J. ve Fellin, L.C. "Beyond Witnessing: Children's Experiences of Coercive Control in Domestic Violence and Abuse". *Journal of Interpersonal Violence*, 33.10, 2018, s.1551- 81.
- Cascardi, M. ve Jouriles, E.N. "A Study Space Analysis and Narrative Review of Trauma Informed Mediators of Dating Violence". *Trauma, Violence, & Abuse*, 19.3, 2018, s.266 85.
- Cascardi, M., ve O'Leary, K. Depressive Symptomatology, Self-Esteem, and Self-Blame in Battered Women. *Journal of Family Violence*, 7, 1992, 249–259.
- Centers for Disease Control and Prevention (CDC). Trends in the Prevalence of Behaviors that Contribute to Violence: National YRBS: 1991–2009, 2011, Erişim Tarihi: 17.10.2020, Erişim Adresi: http://www.cdc.gov/healthyyouth/yrbs/pdf/us_violence_trend_yrbs.pdf.
- Centers for Disease Control and Prevention (CDC). Understanding Teen Dating Violence: Fact Sheet, 2012, Erişim Tarihi: 17.10.2020, Erişim Adresi: <http://www.cdc.gov/violenceprevention/pdf/teendatingviolence2012-a.pdf>
- Chan, K.L., Straus, M.A., Brownridge, D.A., Tiwari, A. ve Leung, W.C. "Prevalence of Dating Partner Violence and Suicidal Ideation Among Male and Female University Students Worldwide". *Journal of Midwifery & Women's Health*, 53, 2008, s. 529- 537.

- Chase, K. A., Treboux, D., ve O’Leary, K. D. “Characteristics of High-Risk Adolescents’ Dating Violence”. *Journal of Interpersonal Violence*, 17, 2002, s. 33 – 49.
- Choi, H.J. ve Temple, J.R. “Do Gender and Exposure to Interparental Violence Moderate the Stability of Teen Dating Violence? Latent Transition Analysis.” *Prevention Science*, 17.3, 2016, s. 367-76.
- Cinal, B. “Flört Şiddeti ve Flört Şiddetine Yönelik Tutumun Anksiyete ve Depresyon Düzeyleriyle İlişkinin İncelenmesi”. Yüksek lisans tezi. İstanbul: Işık Üniversitesi, 2018.
- Cohen, J. R., Shorey, R. C., Menon, S. V., & Temple, J. R. “Predicting Teen Dating Violence Perpetration”. *Pediatrics*, 141.4, 2018.
- Cornelius, T.L. ve Resseguie, N. “Primary and Secondary Prevention Programs for Dating Violence: A Review of The Literature”. *Aggress Violent Behav*, 12, 2007, s.364-375.
- Cüceloğlu, D. İnsan ve Davranışı. (2.Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi, 2011.
- d’Acremont, M., & Van der Linden, M. “How is Impulsivity Related to Depression in Adolescence? Evidence From a French Validation of the Cognitive Emotion Regulation Questionnaire”. *Journal of Adolescence*, 30. 2,2007, s. 271-282.
- Dating Violence Research Center. “Campus Dating Violence fact sheets”, 2002, Erişim Tarihi: 13.10.2010, at [https://www.uvm.edu/police/public Downloads/Dating.Violence.pdf](https://www.uvm.edu/police/public%20Downloads/Dating.Violence.pdf).
- Davis, K. C., Masters, N. T., Casey, E., Kajumulo, K. F., Norris, J., ve George, W. H. “How Childhood Maltreatment Profiles of Male Victims Predict Adult Perpetration and Psychosocial Functioning”. *Journal of Interpersonal Violence*, 33.6, 2018, s. 915-937.
- Debowska, A., Boduszek, D., Willmott, D. “Psychosocial Correlates of Attitudes Toward Male Sexual Violence in a Sample of Financial Crime, Property Crime, General Violent, and Homicide Offenders”. *Sexual Abuse*, 30.6, 2017, s. 705-27.
- Earnest, A. A., ve Brady, S. S. “Dating Violence Victimization Among High School Students in Minnesota: Associations with Family Violence, Unsafe Schools, and Resources for Support”. *Journal of Interpersonal Violence*, 31. 3, 2016, s. 383-406.
- Fletcher, G. J., Simpson, J. A. ve Thomas, G. “The Measurement of Perceived Relationship Quality Components: A Confirmatory Factor Analytic Approach”. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26, 2000, s. 340-354.
- Follingstad, D.R., Rutledge, L.L., Berg, B.J., Hause, E.S. ve Polek, D.S. “The Role of Emotional Abuse in Physically Abusive Relationships”. *J Fam Violence*, 5, 1990, s.107-120.
- Follingstad, D. R., Bradley, R. G., Helff, C. M., ve Laughlin, J. E. (2002). “A Model for Predicting Dating Violence: Anxious Attachment, Angry Temperament, and Need For Relationship Control”. *Violence and Victims*, 17.1, 2002, s. 35-47.
- Foshee, V.A ve diğer. The Safe Dates Project: Theoretical Basis, Evaluation Design, and Selected Baseline Findings. *Am J Prev Med*, 12, 1996, s. 39-47.
- Gelles, R.J. *The Violent Home*. Beverley Hills: Sage, 1974.
- Glass, N., Fredland, N., Campbell, J., Yonas, M., Sharps, P., Kub, J. “Adolescent Dating Violence: Prevalence, Risk Factors, Health Outcomes, and Implications for Clinical Practice”. *J Obstet Gynecol Neonatal Nurs*, 32, 2003, s. 227-238.

- Harcar, Tijen ve diğer. "Kadına Yönelik Şiddet ve Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddetin Durumu". Toplum ve Demokrasi, 2008, 2.4, s. 51- 70.
- Honeycutt, J. M., ve Cantrill, J. G. "LEA's Series on Personal Relationships". Cognition, Communication, and Romantic Relationships. Mahwah, NJ, US: Lawrence Erlbaum Associates Publishers. 2001.
- Hydén, M. "Verbal Aggression as Prehistory of Woman Battering". J Fam Violence, 10, 1995, s. 55- 71.
- İbiloğlu, A. O. "Aile İçi Şiddet". Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 2012.
- İftar, M. "Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutum ve Davranışları". Yüksek lisans tezi. Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, 2016.
- Jackson, S.M. "Issues in the Dating Violence Research: A Review of The Literature". Aggress Violent Behav, 4, 1999, s. 233-247.
- Jackson, S., Cram, F. ve Seymour, F. "Violence and Sexual Coercion in High School Students Dating Relationships". Journal of Family Violence, 15, 2000, 23-36.
- Jewkes, R. "Intimate Partner Violence: Causes and Prevention". The Lancet, 359.9315, 2002, s. 1423-9.
- Karlsson, M.E., Temple, J.R., Weston, R., Le, V.D. "Witnessing Interparental Violence and Acceptance of Dating Violence as Predictors for Teen Dating Violence Victimization". Violence Against Women, 22.5, 2016, s. 625-46.
- Kaukinen, C. "Dating Violence Among College Students: The Risk and Protective Factors". Trauma Violence Abuse, 15.4, 2014, s. 283-296.
- Kaura, S.A., ve Lohman, B.J. "Dating Violence Victimization, Relationship Satisfaction, Mental Health Problems, and Acceptability of Violence: A Comparison of Men and Women". Journal of Family Violence. 22, 2007, s. 367-381.
- Kemerli, N. "Aile İçinde Kadına Yöneltilen Şiddet". Kadına Yönelik Şiddet ve Hekimlik Sempozyumu Kitabı. Ankara: Tabip Odası Yayınları, 2003, s.41-59.
- Kepir-Savoly, D. D., Ulaş, Ö., ve Demirtaş-Zorbaz, S. "Üniversite Öğrencilerinin Çiftler Arası Şiddeti Kabul Düzeylerini Etkileyen Etmenler". Turkish Psychological Counseling & Guidance Journal, 5.42, 2014.
- Kılınçer, A.S. ve Tuzgöl Dost, M. "Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerinde Algıladıkları İstismar". Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 5.42, 2014.
- Kıvrak, Y., Gey, N., Kıvrak, H. A., Kokaçya, M. H., Çöpoğlu, Ü. S. ve Arı, M. "Kadına Yönelik Eş Şiddeti, Çocukluk Travmaları, Depresyon ve Yaşam Kalitesi: Toplum Temelli Çalışma". Anatolian Journal of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi, 16.5, 2015.
- Kızmaz, Z. "Okullardaki Şiddet Davranışının Kaynakları Üzerine Kuramsal Bir Yaklaşım". Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 30.1, 2006.
- Konuralp, C. E. "Çocukluk Dönemi İhmal ve İstismar Mağdurları Arasında Reviktimizasyon". Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi, 2014.

- Kütük, E. K., Gümüştaş, F. ve Almış, B. H. (2018). "Üniversite Öğrencisi Kızlarda Flört Şiddetinin Belirleyicileri ve Psikiyatrik Sonuçlar Açısından Flört Dışı Şiddetten Farklılıkları". *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 19.2, 2018, s. 217-222.
- Lewis, S.F., Fremouw, W. "Dating Violence: A Critical Review of the Literature". *Clin Psychol Rev*, 21, 2001, s. 105-127.
- Livingston, J. A., Eiden, R. D., Lessard, J., Casey, M., Henrie, J. ve Leonard, K. E. "Etiology of Teen Dating Violence Among Adolescent Children of Alcoholics". *Journal of Youth and Adolescence*, 47.3, 2018, s. 515-533.
- Maiuro, R. D., Cahn, T. S., Vitaliano, P. P., Wagner, B. C. ve Zegree, J. B. "Anger, Hostility, and Depression in Domestically Violent Versus Generally Assaultive Men and Nonviolent Control Subjects". *Journal of Consulting And Clinical Psychology*, 56.1, 1988, s. 17.
- Martins, C., Gouveia A., Chaves, M., Lourenço R., Marques, S. ve Sankos T. "Dating Violence and Nursing Student Well-Being." *Atencion Primaria*, 46.1, 2014.
- Mason, M.J., Campbell, L., Zaharakis, N., Foster, R. ve Richards, S. "Levels of Teen Dating Violence and Substance Use in an Urban Emergency Department". *Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics*, 35.9, 2014.
- McDonald M, ed. *Gender, Drink And Drugs*. Oxford: Berg Publishers, 1994, s. 14.
- Mihçioğur, S. ve Akın, A. "Flört Şiddeti- Şiddet'li Sevgi." *Sağlık ve Toplum*, 25.2, 2015, s. 9-15.
- Miczek, K. A., DeBold, J. F., Haney, M., Tidey, J., Vivian, J. ve Weerts, E. M. "Alcohol, Drugs of Abuse, Aggression and Violence". *Understanding and Preventing Violence*, 3, 1994.
- Mulawa, M., Kajula, L. J., Yamanis, T. J., Balvanz, P., Kilonzo, M. N. ve Maman, S. (2018). "Perpetration and Victimization of Intimate Partner Violence Among Young Men And Women in Dar Es Salaam, Tanzania". *Journal of Interpersonal Violence*, 33.16, 2018, s. 2486-2511.
- Murray, C. ve Kardatzke, K. "Dating Violence Among College Students: Key Issues for Collage Counselors". *Journal of College Counseling*, 10, 2007, s. 79-89.
- Offenhauer, P. ve Buchalter, A. "Teen Dating Violence: A Literature Review and Annotated Bibliography". *Library of Congress*, 2011.
- O'Keefe, M. "Teen Dating Violence: A Review of Risk Factors and Prevention Efforts". *National Electronic Network on Violence Against Women*, 2005, s. 1-13.
- Parker, E.M., Debnam, K., Pas, E.T. ve Bradshaw, C.P. "Exploring the Link Between Alcohol and Marijuana Use and Teen Dating Violence Victimization Among High School Students: The Influence of School Context". *Health Educ Behav*, 43, 2016, s. 528-536.
- Price, E.L. ve Byers, E.S. "Dating Violence Research Team. The Attitudes Towards Dating Violence Scales: Development and Initial Validation". *Journal of Family Violence*, 14.4, 1999, s. 351- 375.
- Rogers, W. S., Bidwell, J. ve Wilson, L. "Perception of and Satisfaction with Relationship Power, Sex, and Attachment Styles: A Couples Level Analysis". *Journal of Family Violence*, 20.4, 2005, s. 241.
- Rosen, K. H. ve Bezold, A. "Dating Violence Prevention: A Didactic Support Group for Young Women". *Journal of Counseling & Development*, 74.5, 1996, s. 521-525.

- Rubio-Garay, F., López-González, M. A., Carrasco, M. Á. ve Amor, P. J. "The Prevalence of Dating Violence: A Systematic Review". *Papeles del Psicólogo*, 38.2, 2017, s. 135-147.
- Saltzman, L., Fanslow, J.L., McMahon, P.M. ve Shelley, G.A. *Intimate Partner Violence Surveillance: Uniform Definitions and Recommended Data Elements, Version 1.0*. Atlanta (GA): Centers for Disease Control and Prevention, 2002.
- Selçuk, K. T., Avcı, D. ve Mercan, Y. "Üniversite Öğrencilerinde Flört Şiddetine Maruziyet: Flört Şiddetine Yönelik Tutumların ve Toplumsal Cinsiyet Algısının Şiddete Maruziyet ile İlişkisi". *ACU Sağlık Bil Derg*, 9.3, 2018, s. 302-8.
- Set, Z. Dating Violence: A Review. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 12.4, 2020, s. 444-454.
- Sezer, Ö. "The Adaptation of Acceptance of Couple Violence Scale into Turkish: Validity and Reliability Studies". *Journal of the Faculty of Education*, 9.16, 2008, s. 1-15.
- Siener, S., ve Kerns, K. A. (2012). "Emotion Regulation and Depressive Symptoms in Preadolescence". *Child Psychiatry & Human Development*, 43.3, 2012, s. 414-430.
- Smith, D.M. ve Donnelly, J. "Adolescent Dating Violence: A Multi-Systemic Approach of Enhancing Awareness in Educators, Parents, and Society". *J Prev Interv Community*, 21, 2000, s. 53- 64.
- Straus, M. A. "Prevalence of Violence Against Dating Partners by Male and Female University Students Worldwide". *Violence Against Women*, 10.7, 2004, s. 790-811.
- Subaşı, N. ve Akın, A. "Kadına Yönelik Şiddet; Nedenleri ve Sonuçları." *Toplumsal Cinsiyet, Sağlık ve Kadın*, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 2003, s. 231-249.
- Sünetçi, B. ve diğer. "Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddeti Algıları Üzerine Bir Araştırma". *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*, 16.1, 2006, s. 56-83.
- Tagay, Ö., Çalışandemir, F. ve Ünüvar, P. "Contact Disturbance and Self-Esteem as The Predictors of the Abuse Perceived in Romantic Relationship". *Journal of Human Sciences*, 15.2, 2018, s. 707-716.
- Temple, J. R., Choi, H. J., Reuter, T., Wolfe, D., Taylor, C. A., Madigan, S. ve Scott, L. E. "Childhood Corporal Punishment and Future Perpetration of Physical Dating Violence". *The Journal of Pediatrics*, 194, 2018, s. 233-237.
- Thibaut, J. W. ve Kelley, H. H. *The Social Psychology of Groups*. New York: John Wiley, 1959.
- Tjaden, P. ve Thoennes, N. "Prevalence and Consequences of Male-to-Female and Female-to-Male Intimate Partner Violence as Measured by The National Violence Against Women Survey1". *Violence Against Women*, 6.2, 2000, s. 142-161.
- Toplu, E. ve Hatipoğlu-Sümer, Z. "Flört İlişkisinde Şiddetin Yaygınlığı ve Türleri". XI. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, Selçuk, İzmir, 2011.
- Trevillion, K., Oram, S., Feder, G. Ve Howard, LM. "Experiences of Domestic Violence and Mental Disorders: A Systematic Review and Meta-Analysis". *Plos One*, 7.12, 2012, e51740.
- Türk, B., Hamzaoğlu, N. ve Yayak, A. "Flört Şiddeti Üzerine Bir İnceleme". *Turkiye Klinikleri Journal of Forensic Medicine and Forensic Sciences*, 17.1, 2020, s. 73-81.
- Ulloa, E. C., Martinez-Arango, N. ve Hokoda, A. "Attachment Anxiety, Depressive Symptoms, and Adolescent Dating Violence Perpetration: A Longitudinal Mediation Analysis". *Journal*

of Aggression, Maltreatment & Trauma, 23.6,2014, s. 652-669. DOI: 10.1080/10926771.2014.92045.

Üstünel, A. Ö. "Eşit, Güvenli, Özgür İlişki: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Flört Şiddeti Önleme Programının Etki Değerlendirmesi". Türk Psikoloji Yazıları, 23.45, 2020, s. 19 41.

Van Ouytsel, J., Ponnet, K., Walrave, M. ve d'Haenens, L. "Adolescent Sexting From a Social Learning Perspective". Telematics and Informatics, 34, 2017, s. 287-298.

World Health Organization (WHO). "Gender in Mental Health Research, 2005, Erişim Tarihi: 12.10.2020; Erişim Adresi: Geneva, <http://www.who.int/gender/documents/en/mentalhealthlow.pdf>

World Health Organization (WHO). World Report On Violence And Health: Summary. Geneva: WHO; 2002, s. 331.

World Health Organization (WHO). Preventing Intimate Partner and Sexual Violence Against Women: Taking Action and Generating Evidence, 2010, Erişim Tarihi: 15.07.2020,http://www.who.int/violence_injury_prevention/publications/violence_978924156.

World Health Organization (WHO). Global and Regional Estimates of Violence Against Women: Prevalence and Health Effects of Intimate Partner Violence and Non-Partner Sexual Violence. World Health Organization, 2013.